

Red. și Adm.-ția:
Școala No. 4.
Str. Delavrancea 23
Apare la 5 și la 20
a floarei lunii

FOAIA ȘCOLARĂ

Abonamente:

Pe un an Lei 120
Pe jum. an Lei 60
Inserțiunile și reclame
se publică după tarif
Manuscrisurile nu se
returnează

ORGANUL OFICIAL AL REVIZORATULUI ȘCOLAR DIN BIHOR

Cum ne înțeleg copiii.

Pedagogia veche, ca și părerea vulgară, credea că copilul este un omuleț, adică o miniatură a omului mare și că nu ar fi diferență decât cantitativ. Studiile din urmă ale vieții copilărești ne-au dovedit însă că copilul reprezintă un tip de ființă aparte. Lăsăm la o parte concluziile interesante în care au ajuns un Claparede, Binet și alții și să ne aruncăm ochii asupra unui colț din sufletul copilului, colț cu care venim zilnic în contact: modul, sau felul de a pricepe al copilului. În ultimul timp au apărut multe lucrări în această direcție¹⁾. Constatarea aproape unanimă a cercetătorilor este că mentalitatea copilului nu este ceva mai redus decât cea a omului mare, ci că este vorba de o logică cu totul de altă natură. Pentru a ajunge logică de om mare, logica copilului trebuie să se schimbe nu numai cantitativ cum s'a crezut, ci calitativ. Ca să ne dăm mai bine seama de felul de a înțelege al copilului, să ne gândim puțin la felul de logică al oamenilor. S'a stabilit că la popoarele înoplate există o logică afectivă, pur subiectivă; mintea judecă nu după realitatea exterioară, ci după lumea de visuri din cop, după complexul de dorințe din sufletul omului primitiv. Acest fel de logică afectivă sau logică pătimașă²⁾ s'a numit autism. Logica omului cult este logică socializată, adică ea servește ca mijloc de pricepere obiectivă a celor ce ne înconjură. Vorbim de cazurile în care omul cult nu se lasă lăsat de patimă în felul său de a judeca; atunci logica este adaptată la informație; ea nu mai face seama de dorințele mele, ci spune adevărul așa cum este, chiar împotriva dorințelor mele.

Logica copilului poate fi așezată între aceste două logici: a omului primitiv și a omului cult. Copilul nu are încă puterea de înfrângere a creoului; mintea lui e plină de imagini care făcusec la întâmplare, bătute de vântul împrejurărilor. Legătura logică dintre aceste imagini se face fie după starea emoțională prezentă, fie după sugestia din afară. Spre exemplu, copilul are în minte imaginea subiectivă

a învățătorului, un om rău, care știe să strige, să dea la palmă cu nulaua, să pună în genunchi și multe manifestări de astfel de pedagogie.

Când copilul va comite o greșală și îi va pedepsi nu un pedagog prost ci unul priceput, el va judeca pe pedagog și-l va condamna. Pentru că în capul său nu se face legătura logică între fapta sa și pedeapsă, ci între imaginea învățătorului și sentimentul său de frică sau de ură.

Copilul, considerând copilăria cam dela 4-5 ani înainte, are și logică și vorbire egocentrică. Adică vorbește și cugetă reducând totul la persoana sa, la sentimentele sale. Chiar când trăiește cu alții, copilul cugetă și vorbește numai pentru sine. Observați obiceiul copiilor de a vorbi singuri și când vorbesc ei și cugetă, nua nu poate fi despărțită de alta. Vorbirea sa nu-l servește ca la omul mare să comunice numai de cât ceva altuia, deci nici cugetarea nici limbaajul, n'au un rol social la copil. Când lucrează, se joacă, copilul vorbește, cu și când în acțiune vrea să-și pună toată ființa sa. El vorbește dar mai mult spre a se însoți pe sine la lucru, vorbirea sa este o acțiune și nu o comunicare. El cugetă vorbind, lucrează vorbind, se joacă vorbind, deci cugetare, vorbire și acțiune sunt una la copil. El stă de vorbă, sau mai bine zis, se pare că stă de vorbă cu alții, dar în fond el stă de vorbă cu imaginile sale, cu emoțiile sale, cu sine însuși. Ar fi un fel de monolog colectiv, cum spune Piaget. El vorbește cu lumea, întreabă, dar de cele mai multe ori își răspunde singur. Nu atinge și nici nu-l interesează dela cine vine răspunsul. Se pare că numai că ascultă pe ceilalți, când în fapt el se ascultă pe sine însuși. Este interesant să se observe doi copii de aceeași vârstă cum se înțeleg între ei. Ei își au fiecare în cap stocul lor de imagini aparte, de emoții personale. Când vorbesc ei crede că se înțeleg între ei întocmai ca doi oameni mari. Piaget ne arată că dintre cei doi copii vorbitori, cel care explică celuilalt vorbește pentru sine și nu se prea prăpădește pentru ei care-l ascultă; acesta la rândul său crede că a înțeles totul, pe când de fapt se înțelege pe sine. Astfel se explică pentru ce doi copii se înțeleg reușit, chiar dacă vorbi o să fie în aceeași direcție și să se înțeleagă pe

¹⁾ Vezi: Le Langage et la pensée chez l'enfant de Piaget - Paris 1923. - La Logique chez l'enfant - Queyral Felix Alcau, Paris 1920

²⁾ G. Bata - Paucite de vedere - ed. Colea Trai Crisari 1924

Une în-ași, au pe cei care le vorbește, nu pe care vorbesc. Își vorbește sic lasuși, nu cu simț. Deci eufemizarea și limbajul lor sunt egocentrice și nu au caracterul obiectiv, nu servesc ca mijloc de informație, de comunicare.

Să se noteze însă și că acest fel de a pricepe la un copil poate dura până la vârsta destul de înaintată. Mai ales la copiii de la țară, unde subiectivismul este puternic chiar în mentalitatea părinților, copiii de școală au un fel de a pricepe mai mult egocentric-subiectiv.

Învățătorul trebuie să fiind scind de acest adevăr, chiar dacă întâinește excepții printre copii. Să nu creadă că și-a făcut datoria de învățător dacă le-a vorbit, chiar frumos, de pe catedră copiilor. Este de cele mai multe ori numai o iluzie că le-au înțeles copilașii. Ei le înțeleg prin mintea lor, ei se înțeleg pe sine. Copiii nu prind înțelesul vorbirii, logica lor nu este verbală, abstractă, ci este concretă. Să nu crezi că punându-l să-ți citescă lecția ei înțelege așa cum înțelegi tu. Să nu crezi că dacă îți spune fără greșală lecția, ei îți spune înțelesul: este numai o operație de reproducere a memoriei. Copilul trădește în lumea lui și în lumea lui trebuie să înțeli pentru o fi înțeles de el. Iar lumea lui este o lume a parte, limită vie, făcută din imagini și emoții legate de ființa lui. Numai înțelul cu înțelul, cu cât creșterea începe să-și capete putere de înfrângere, copilul trece în logica omului mare. Cu cei mici însă îți pierzi vremea dacă nu știi să le înțelegi felul lor de a pricepe, dacă nu înțelegi lumea lor. Iată fusă pentru ce și se cere astăzi desăvârșită ca să predai copiilor mici.

GEORGE BOTA
Inspectoer școl.

Mihai Eminescu

Conferință ținută în 8 Maiu la „Universitatea liberă” a liceului „Emanuil Gojdu” din Oradea

de SABIN ANCA, profesor.

(Continuare din Nr. 18).

Am văzut viața lui Eminescu, să cercetăm acum și activitatea lui! Nu vom face aici o apreciere sau o dare de seamă amănunțită despre activitatea lui Eminescu, mă voi opri numai la câteva dintre lucrările lui și anume la acelea care, conform scopului ce-l urmăresc, mi-se par mai caracteristice. Vom aminti deci în primul rând câteva dintre poeziile lui filozofice.

Prima poezie de acest fel în ordine cronologică este „Morțua est”, publicată în „Convorbiri literare” la 1871. Mă opresc puțin la această poezie, pentru că în ea e cuprinsă în germene întreaga concepție despre lume și viață a lui Eminescu.

Suntem în țara unui scleriu în care zece moartă o copilă cu înțâșinare de țigăr în vârsta cea mai frumoasă și fragedă a tinereții. Poetul cu sufletul rănit de îndolala se întreabă:

De ce-ai murit tiner cu țigara la pală?
An nu ai fost joacă, n'ai fost în frumoasă?
Ia-ai dus spre o sănge o stea radioasă?

Te-ai dus, poate, ca să ajungi într-o lume mai bună și mai frumoasă. Te-ai depărtat de aici, din această hală de vise rebele, din acest basm pustiu și urât, ca să ajungi într-o lume mai vrednică de tine, într-o lume:

„Cu stări de aur și cu poduri de-argint,
Cu țicțic-de-aur, cu furi care cânt.
Să treci tu prin ele, o sfântă regină,
Cu par lung de raze, cu ochi de lumină.”
Dar dacă nu există o lume mai bună?
„Când sorii se sting și stăruie piță
Imi vine a crede că toate-s nimică.
Și-atunci, de-a fi astfel . . . atunci în viață
Sufletul tă cadă, ea n'o să fie,
Atunci graia și dulce te voci este amar,
Atunci acest țigăr n'a fost decât iur”

Și totuși chiar de-ar fi astfel n'am nici un motiv să te plâng, pentru că

„ . . . cine știe de este mai bine
A fi sau a nu fi? . . . Dar știe oricine
Că ceea ce nu e nu slăbe dureri
Și multe dureri sunt, puține plăceri.”

Și în strofa ce urmează, îndolala dela început a poetului izbucnește în cea mai pesimistă concepție despre viață:

„A fi? Nebunie și triată și goală;
Greșea te mure și ochiul te'njală;
Ce-un secol ne zice, țigări o deszic,
Decât un vis serbăd, mai bine nimic!”

O altă poezie filozofică a lui Eminescu este „Împărat și proletar”. Vom analiza puțin și această poezie deoparte pentru că în ea se cuprinde concepția lui Eminescu despre problema socială, de altă parte pentru că în partea a doua a ei, poezia aceasta, după cât cred eu, a fost prea de puțin înțeleasă.

În partea primă, poetul ne duce într-o tavernă scundă și mohorâtă unde în jurul mesei murdare șed proletații și ascultă pe unul care le vorbește. Ce le spune el? Iată un șir de antiteze frumoase arată deoparte strălucirea înșubătată a celor bogați, iar de altă parte mizeria goală și schinajată a celor săraci. Se spune că orânduirea socială e nedreaptă și ea se razină numai pe niște fraze mincinoase: drept, virtute, religie, inventate anume de cei bogați ca sub scutul acestora să poată apăsa nesfârșiriți de nimeni pe cei săraci. Dreptul? Legile? Sunt anume născolite ca să apere averea bogatului atunci când săracul, care muncește ca o vită dar nu câștigă viața ca să-și poată astămpără foamea, și-ai întinde mâna tremurătoare spre o bucățică din averea bogatului, avere plămădită în sângele și sudoarea nefedicitului proletar rupt de foame.

Religia? A fost scornită iarăși numai pentru voi, căci dacă n'ați avea nădejdea într-o viață mai bună, nădejdea că suferințele voastre vor fi răsplătite cu prisosință, ați mai putea voi purta voi viața aceasta de vite otrise la jugul bogatilor?

Toate acestea sunt inventate numai pentru aceea ca să neconturbați de nimeni să vă poată despriza nu numai de rodul cuvenit al muncii și sudorii voastre, ci și de ce aveți voi mai sfânt și mai drag, de cinstea și iubirea fetelor și nevestelor voastre tinere și frumoase :

„Ei, Ingrădți de lege, plăcerilor se lasă
Și sucul cel mai dulce pământului le sugă,
Ei chibăcă în voluptatea orgiei agonizante
De instrumente otrăvite a voastră fiică frumoasă;
Frumusețile-ne tineri bătrâni lor distrug”

Urmează îndemnii la prăbușirea acestui ordin social nedrept :

„De ce uitaji că tu voi e numai și putere ?
Sdrebiji orânduiala cea crudă și nedreaptă
Ce lumea o împarte în mizeri și bogății !”

Creeți o lume nouă întemeiată pe principiul dreptății, în care

„Plăcerile egale, egal vor fi împărțite”

Și atunci :

„Chiar moartea, când va stinge lanpa vieții între
Vi s'a părca un inger ca părut oland și des,
Atunci veți năsi jale . . . fără de-amar și griji,
Feciorii-or trăi în lume cum voi ați vălăst,.
Chiar clopotul n'a plânga cu limba lui de scidji
Pentru acel de care norocul avu grăji.
Nimeni de-a plânga n'are : ei trăini și-a trăini”

Atât în partea întâia ! Urmează partea a doua.

Tabloul se schimbă și ne apare Cezarul. Pentru ce ? „Pentru ca contrastul între mizeria ce ne-a înfățișat înainte și situația acestui om care stăpânește țara să fie și mai izbitor”, zice unul dintre literații noștri. Dacă într-adevăr aceasta ar fi fost ținta lui Eminescu, atunci de sigur el ni-ar fi înfățișat Cezarul în mijlocul celei mai mari pompe și străluciri ce s'ar putut desfășura vreodată în jurul unui Cezar. Să vedem însă ce zice poetul :

„Pe malurile Senei în fricton de gât
Cezarul trece palid, în gânduri adâncit

Poporul lui îi face salut și ură.”

Cum ni se înfățișează aici Cezarul ? Palid, în gânduri adâncit, tăcut, unidit chiar. Unde este aici mărtea și strălucirea ? Evident că poetul vrea să ne înfățișeze cu totul altceva ; se înfățișează pe sine însuși sub masca Cezarului, arătându-ne în cele ce urmează conștința sa socială.

Fapt e că partea aceasta a doua a poeziei e mult puțin consistentă decât cea dinâla sau cel puțin are și unele lungimi de prisos, dar înălțuirea bielor e clară și logică până în sfârșit.

Cezarul este adâncit în gânduri pe-ntruca :

„Convins că voi și este în căpătâncii suflării
Lipeli de iubire, omca principiul rău,
Nedrept și mincuna al tării duce trăd.”

Și care este cauza ? Iată totmai la ce se cegetă Cezarul ! Dar scena se schimbă iar :

Parasit, ceden, cindărl, fattans în el se scodă,
Furnuci va face, ingrept, fiesness arădă în vâdă

și înaintea noastră, adică în fața ochilor sufletești ai Cezarului, se ardeștează de deșănțare în toată

grozăvia ei măreață, revoluția franceză dela 1789.

Să ne oprim aici și să reflectăm puțin, ca să putem înțelege mai ușor cele ce urmează.

Lozinea în numele căreia s'a ridicat revoluția dela 1789, a fost prăbușirea vechii ordini sociale nedrepte și întronarea unui orândueii noi, sprijinită pe principile adevărului și dreptății. Dar Cezarul nostru care meditează nu e Ludovic XVI ci Napoleon Bonaparte. El bine, a căzut, s'a prăbușit Cezarul în persoana lui Ludovic XVI pentru ca să apară din nou în aceea a lui Napoleon Bonaparte. S'a adrebit vechi a orânduiala socială nedreaptă ca cea de mai înainte. Concluzia : Organizația socială nedreaptă, în care unii sunt împărați și alții proletari nu poate fi schimbată. Pentru ce aceasta ? Să urmări firul poeziei mai departe și vom vedea în cele ce urmează !

Scena se schimbă din nou. S'a făcut noaptea târzie, apate și luna, iar pe malul mării Cezarul lucă în vâghe ză. Dar teodată :

„Îmi pare că prin aer în noaptea rostelara
Călcând pe vârf de codăi, pe-a apelor mării,
Trecea cu vorba n'ha -- pe fruntea lui necară
Cuvina cea de polă în etarna nescară --
Moșneagul rege Lear”

Și apariția aceasta deschide dintr'odată mintea Cezarului, făcându-l, să pătrundă adevăratul sens al vieții. Și care este acest sens ? Să vedem ce spune poetul :

„În orice om o lume își face încercarea,

Flacăra derîmpole, obscură, sădite în noia,
At lumii întreg săndhur derîmpole și mărăcea,
În imna celăral basunat și trăitor
Nevălire hazardata, cum planu'a întiorov
În orice fiare încercă sărăgă a sa fire
Că-a este de-a da roade cele mai multe mori
Astfel unca roade în călea ei îngbeață,
Se purifică năsi în sală ațu împărat”

Adică :

Sămburele vieții este acea dumină obscură, sădită în fereze flință care tinde la o să. mi mare manifestare a individualității, înboldul misterios ascuns în fiecare flință de a-și impune individualitatea sa tuturor celorlalte flințe, de a se ridica deasupra acestora, supunându-le și făcându-le să simtă puterea și superioritatea ei. De aici are el belam omniului contra omnes, în toată căruia fiecare tinde să se ridice deasupra și să supună pe ceilalți. Dar precum dintre florile unui pom puțin ating culmea tendinței naturale sădite în ele de-a deveni pom, că-i cele mai multe în călea aceasta de-a da roade mor, chiar așa și în societatea omenească toți sunt înclinați de aceeași dumină naturăgimă de-a se înălța deasupra celorlaltă făcându-și să amurgă culmea care este Cezarul ; dar în acest balam cu în orice țară e natural ca cei tari să se ridice deasupra iar cei slabi să rămână deasupra și pentru aceasta e o necesitate firească ca unii cel mai tare ridicându-se deasupra tuturor să se purifice în înmărat și să se ridice în lupta aceasta stăruind cu ei mai slabi să se potlice în proletați.

De aici urmează că schimbarea ordinii sociale nedreptate rate o utopie nerealizabilă, pentru că ea e urmasia necesară a acestei dorințe nemărginite plantată în cel mai mic atom, dorință care e însăși esența tainică, însoțită sămburele tainic al vieții, al existenței. Ori cât am lupta prin urmare, nu vom putea schimba această ordine de lucruri. Vor fi totdeauna împărații și proietarii -- poate le vom da alt nume, li vom îmbrăca în altă haină, minelnoasă bine înțeles --, dar în realitate ei vor fi aceiași, unul cel care s'a ridicat deasupra, iar celalaltul cel rămas în mod fatal dedesubt, pentru că:

„În vezi aceleași doruri mascate cu altă haină
Și în toată vremea în vezi aceleași omi
În multe forme apare a vieții crudă taină,
Pe toți ea îi înșală, în mine se destăină
Dorinți nemărginite plantând într'un atom.

Și acum înțelegem de ce poetul, pentru că să ne facă să pătrundem înțelesul tainic al vieții, s'a nevoit de apariția neașteptatului rege Lear, de acel rege Lear care nu s'a putut împacă cu gândul că nu mai poate porunci unei lumi întregi și a trebuit să înnebunească când s'a văzut despuțat de putința aceasta, pentru că s'a simțit izbit în însăși esența existenței sale.

Dar cum se împacă această stare de lucruri, în care nedreptatea este urmare necesară, izvoită din însăși esența vieții, cu sentimentul de dreptate al poetului, dreptate care în sufletul lui trăește cu o realitate covârșitoare? Tocmai de aici concluzia cu care se sfârșește poezia: O lume atât nedreptă, o lume în care domnește principiul rău, nedreptul și minciuna, nu poate avea o existență adevărată, aceea e numai părere și vis, vis destul de sârbăd al morții eterne:

„Când știi că visu-acesta cu uicarie se sfârșește,
Că'n urmă-ți rămân toate astfel cum sunt, de dregi
Ori cât ai dregu'n lume, atunci te obosește
Eterna alergare și-un gând te-ademeneste:
Că vis al morții-eterne e viața lumii întregi.”

M'am oprit mai mult la poezia aceasta și din motivul, pentru că ea înțepează o bună parte din sufletul lui Eminescu și anume în prima ei parte izbirea lui caldă și sinceră pentru omeniirea lui ceagă, dragostea lui nemărginită pentru dreptate și dorul lui înăpăiat de-a schimba organizația socială nedreptă, iar în partea a doua dorerea nemărginită ce o simte el când vede că orice luptă e zădarnică, durere care i-a stors de pe buze cele mai amare cuvinte ce s'au pronunțat vreodată:

„Că vis al morții-eterne e viața lumii întregi.”

Conceptia lui Eminescu despre universul întreg, despre originea și rostul aceluia o aflăm în Satira I, concepție identică cu aceea a himnului al 15-lea din Rig-Veda:

„La început, pe când lumea nu era încă născută
Pe când totul era lipsă de viață și viață,

Umbră ce-n nefăcute născușese-a se desface,
Și în sine împăcătă stăpânea eterna pace.

Dar deodată un pământ se scâlță, și cel dintâi și cel din urmă
Dor din lumea mare născușese și deșine lăcă.

De atunci și până astăzi corinți de lumi pierdute
Vin din sare vâl de haos pe cărări necunoscută
Și în rouă lumineasă izvorând din înfăiț,
Sunt atrase în viața de un dor nemărginit.

Și în această lume mare, noi și pământul nostru
Sintem abia un fir de pulbere, un nimic și cu toate
Acestea ne dăm așa de mare importanță, ne credem
nemurari, uitând

„Comea lumea asta întreaga e o clipă suspendată,
Cândărtu-i și'nalut-e-l înfuzerec se arată.

Prezum pulbera se joacă în imperiul unei raze,

Mă de fire viorie ce cu rază încetară:

Astfel între veșniciei năpste purtate adăună,

Avea clipă, avea rază, care tot mai pînă încă . . .

Cum s'îi stinge, totul piero ca o umbră'o întineri.

Căci e vis al neîmfinței universul cel hinerli.”

Deci viața universului întreg e o clipă suspendată
cu toate stinsă odată:

„Timpul mori și'nimind, timpul și devine veșnicie,

Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,

Și în noaptea nefinței totui cade, totul face.

Căci în sine împăcătă reflecționează pace.”

Dintre poeziile filozofice ale lui Eminescu mai amintesc aici Epigonii și Satira III, poezii în care se manifestă o altă notă caracteristică a sufletului lui Eminescu, iubirea lui pentru vremurile trecute, vremuri când oamenii credeau în idealuri, luptând din răpuzeri pentru împlinirea acestora, precum și nemulțumirea și disprețul lui pentru timpul prezent, în care nu mai există nici un ideal, și totul e îngropat în proza materială.

(Va urma).

De vorbă cu cefitorii.

Sub acest titlu celim în ultimul număr din „Dumnezeu poporului” a d-lui S. Mehedinți următoarele rânduri adresate de d-sa: tivațătorilor

„Am trecut aproape trei ani de când mă tot țin să scot un cuvânt descălițor pe care l-am văzut la Deva.

Mai întâi sunt dator să le mulțumesc pentru ceasurile bune petrecute împreună . . . Din ajutorul răz-batului și până în vara asta, fanu întâi când tei, când colu prin orașele de munte ale țării și totdeauna m'am simțit înviorat, văzându-i lucrând cu atâta râvnă la „Școala muncii”. Măzgălișorii de hârțile și în țara noastră și în alte țări, au înțeles multe și mărunte cu privire la „școala activă”. Dar numai aceia care au pus mâna pe *unealtă*, știu înțelesul adevărat al acestor cuvinte.

Deaceia, găsiu la Deva, ca și la Sit. Gheorghe, Câmpulung și aiura atâți oameni înimoși, adunați din toate părțile țării să deprină un meșteșug, am simțit că o „lume nouă” se va putea ivi mâine-poimâne și în țara noastră. Cum? Mai întâi tivațătorul va fi mult mai cinstit și mai iubit de săteni, decât a fost până ieri.

Și știți pentru ce? Pentru că săteanul nostru, ca și orice om, se înclină în fața puterii. Iar meșteșugul țosește pează pentru el -- *putere adevărată*. Când îl vede pe

încăpător cu cetera în mână, badea Vîad sau Stău să din cap cu îndoielă: o fi, n'o fi de altă soră la carte? (Căle minciuni n'a avut el dela cel care citește gazeta!) Când însă vede pe domnul învățător cu mâinile suflete, gelulud, făcând un școlonei ori o masă; dregând o putină, cercuind un vas, înpletind un căpăstru, și multe-multe, altele, săteanul rămîne smetit în fața celui mai meșter de cât el:

— Ai văzut, mai vere, ce țese din mână lui? E meșter nevoe mare... Asta țese și scorbă la cer!

Laudele nu mai conțeneau. Gospodarul își dă atunci cu toată inima copilul la școală, și nu doborîte nimic mai mult decît să-și vadă odată odrasla lui, cum desghetat în toate, „cum este domnul învățător”.

Mare lucru, dacă după „cartea goală” pe care au învățat-o până azi copiii sătenilor, vor începe cât de cât să deprindă și câte un mic meșteșug. Faceți socoteala: trebuie ori nu trebuie în fiecare sat unul care să pună gearmii? Trebuie ori nu trebuie un dogar? Trebuie ori nu trebuie un lemnar care să facă mese, scaune și alte lucruri de gospodărie...?

Dacă trebuie, a învățătorului și a preotului se cuvine să fie grija de a înzestră fiecare sat cu un mănușchiu de meseriași care să îndesul ze trebuințele satului ca să optrească în sat banii pe cari îi clupese pe încetul meseriașii străini, ducându-și uneori alurea peste graniță sau îngrășînd cu ei între hotarele noastre o lume care ne urăște și ne păduște. De acela, în amintirea zilelor dela Deva, dascălcște și românește îndemna pe cel adunați acolo fără altă, numai de limbajul sufletului lor, să caute fiecare de satul lui: să-i dea an de an meseriași de care sătenii au nevoie. Fiecare învățător să ademenască un bășegan mai desghetat spre cutare ori cutare meserie... Și astfel, până în zece sau fașă unei comuni se poate schimba să n'o mai cunoști.

Știu un sat de munte, unde acum 30--40 de ani meseriași erau numai țigani, el fierari, el șindlari, el coșocari... el lăutari.

Azi fi-e mai mare dragul să vezi pe R-mâni în tot felul de meserii — chiar și fierari. Așa dar, într'un velet de om, iată că s'a putut schimba cu totul cugetul oamenilor.

S'a dovedit că *satul* poate face mai mult de cât *statul*.

Dar trebuie și îndemni. Iar îndemnul se cuvine să vină dela oamenii harnici care toamă dela marginitle țării se adunaseră astăvară la Deva, să vadă cum poate cineva numai în câteva săptămîni să deprindă o meserie.

Așa dar, cei cari și dovedit că iubiți munca, arătați că puteți fi și îndrumători ai satelor în așa chip, în cât și *Toma necredinciosul* să fie silit să vă creadă.

Totuși meseria nu-i de ajuns. Mai trebuie ceva. Dar despre asta, în *Luminarea Vlăsare*.

INFORMAȚII.

— La telegrama trimisă de subsecția Oradea, prin care s'a mulțumit dlul ministru Dr. Angelescu pentru ajutorul primit în legătură cu „Casa învățătorilor” Dea a binevoit a răspunde telegrafic următoarele:

Dlul Ioan Hărbulescu, președintele asociației învățătorilor, Oradea.

„Vă mulțumesc pentru cuvintele ce ne-și adresat și vă rog a asigura învățătorii din Bihor de toată sollicitudinea mea. Ministrul Instrucțiunii publice Dr. C. Angelescu.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut în editura „CARTEA ROMĂNEASCĂ”:

EDUCAȚIA COPIILOR ANORMALI, traducere de I. Mihăilescu, Institut. E o lucrare care merită toată atențiunea educatorilor căci ea se ocupă toamă de acei de cari la noi nu se ocupă nimeni — Prețul 45 lei.

CALENDARUL GOSPODARIILOR PE 1926 datorit marelei noastre cărturar, Dl. I. Simionescu, prof. universitar, în afară de partea calendaristică, cartea formează o enciclopedie de statură și cunoștințe gospodărești și cari pot fi citit cu mult folos acum, în nopțile lungi de iarnă. Prețul 18 lei.

În bibliotecă „Cunoștințe folositoare” seria B. No. 43 a apărut „**LĂMURIREA CALENDARULUI**” de Al. Giuglea, profesor, care e cu atât mai necesară nouă cu cât avem și obligația morală să lămurim pe sătenii în chestiunea schimbării calendarului.

A apărut cel mai interesant calendar pe anul 1926 „**CALENDARUL SĂTEANULUI DIN BIHOR**”. Redactat de dl T. Moga. Nu vă grăbiți cu cumpăratul calendarului pe anul 1926, până nu vedeți acest calendar, care conține în afară de partea calendaristică bloc întocmită: Șematismul preoților, un bogat material literar, Pelerinajul dela Ierusalim și Roma, cu numeroase ilustrațiuni în text și separate, cu vederi din Pelerinajul la Ierusalim și locurile sfinte apoi cele mai frumoase povești din popor, precum și cea mai bogată tabelă a târgurilor din Transilvania, întocmită de medicii veterinari, o tabelă precisă despre timpul cât poartă animalele, tabela vântului, Sfaturile doctorești, sfaturile economice și alte multe lucruri folositoare pentru țărani și intelectuali.

Prețul unui calendar cu șematism costă 20 Lei, fără șematism 15 Lei, plus 2 lei porto. Comenzile se fac pe adresa: **TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMĂNEASCĂ ORADEA** str. Aleea Romei No. 2. Să nu lipsească din nici o casă acest calendar.

PARTEA OFICIALĂ

No. 4709/1925

Vă comunicăm în drept ord. Min. Instr. cu Nr. 113.358/1925 pentru șire.

Avem onoare a Vă face cunoscut, că Ministerul prin decizia Nr. 112.258/1925 delegă pe D-l M. Barboni, inginer agricol și profesor la Școala normală de fete „Azilul Elena Doamna” din București, cu începerea date 1 Oct. 1925 cu organizarea și aplicarea învățământului agricol, la cursul complementar de pe lângă școlile primare și normale, fiind plătit cu taxa de inspector școlar primar de circumscripție din fondul cursurilor complementare. Veți blagoslovi a comunica celor în drept. „Dir. șc. ss. P. Ghifescu”

No. 4547/1925.

Spre șire și strictă confirmare Vă comunicăm ord. Minist. Nr. 10489/1925. Atât din constatățile făcute cu ocazia inspecțiilor, cât și informațiile ce avem, se vede orea îndrumate și lipsă cu desăvârșire de credință și dragoste către biserică noastră. Sătenii în zilele de sărbătoare în loc să se ducă să asculte sfânta liturghie, stă în rătăcirile lor la stă și gâlăceavă. Copiii în special cei de școală umbra hoțari se dedeau la jocuri sau stau și ascultă pe cei cari se întrec în vorbă și poartă fără rost. Starea aceasta este dură de tristă și cere o cât mai grabnică remediere. În țările cu cultura înaltă, dascălimea, studenții și toată populația dormea de bine, că concursul neprețuit și pentru progresul case trebușite realizat prin biserică. Noi Românii datorim mult sfântului local unde s'a păstrat credința, limba și obiceiurile noastre. Dacă vremurile tulburate schimbă purtarea oamenilor, se cere schimbarea lor. Și tămăduirea omului căzut în ignoranță nu poate veni decât prin biserică și îndrumătorii ei. Școala și biserica sunt factorii de căpetenie. Dacă nu sperăm să se facă îndreptarea. Pentru a se da importanță evenimentelor și sărbătorilor, le punem în datorință tuturor învățătorilor ca atât în zilele de Duminică cât și în sărbători să cinstescă biserica prin prezența lor împreună cu copiii din școală așa cum le impune și legea. Așteptăm să vedem realizându-se o îndreptare. Contra celor ce vor fi dovediți că nu execută ordinele, vom fi nevoiți să luăm cele mai severe măsuri p. Ministeru ss. Petre Ghifescu.

Oradea, la 12 Noiembrie 1925

No. 4579/1925

Tuturor școlilor primare din județ.

Vă comunicăm ord. No. 11352/1925, al Dir. Inspec. Reg. care înmățează: Odată cu venirea mea la conducerea acestei regiuni școlare, Vă comunicăm în copie ord. Cu. Min. Instr. Publice dat cu aceeași împrejurare; Domniile Inspector Șef, Vă facem cunoscut, că s'a confirmat, cu decizia Ministerului Nr. 11352/1925

(1), *George Bota* actual profesor și director al școlii normale de băieți din Oradea, a fost delegat să îndeplinească funcția de Inspector șef al reg. II. școlară din această localitate, cu începerea de 1 Nov. 1925.

Dir. Școlilor Gocan, actual profesor la liceu, se delegează pe aceiași dată să îndeplinească funcția de Inspector secundar pentru școlile secundare și normale minoritare în același Inspectorat. Veți blagoslovi a comunica școlilor. Pe aceeași dată lucrează și delegația D-lui Kruțan ca inspector șef, la propria cerere. Dir. Gen. ss. Ghifescu.

Aducându-Vă la cunoștință cele de mai sus și să Vă declar, că vreau cămă din toate puierile mele să flu în primul rând la serviciul școlii pe care totdeauna am socotit-o ca pe factorul de căpetenie al progresului social. În dau seama bine, că acei cu cari îmi voi uni munca și stăruințele mele sunt etica socială și că pentru a conduce dăstinele serviciului ce mi s'a încredințat, va trebui se merg pe același drum de sacrificiu și de idealism pe care merg și ei. Mai înțeleg ca profesorul să fie cel mai hotărâtor pion al culturii naționale, dar în lumina refuzului sănătoase și a iubirii creștine, după cum înțeleg ca în țara noastră profesorul să fie acela care să lupte pentru triumful legalității și dreptății pe de o parte și tot el să sâdească în sufletul cetățeanului respectul de ordine, devotamentul sincer și fealitate către țara în care trăiește. Cu aceste gânduri și cu convingerea că nu am ajuns la o situație, ci am primit o însărcinare mai grea, cu sentimentul curat că nu sunt nici pentru mine, ci pentru școală și pentru interesele superioare obștești, cu aceste gânduri trimițându-Vă salutul meu, Vă rog din inimă să mă ajutați cu prepoasele Dv, puteri precum și cu același ala zefir ce încrează alături de Dv. pe acest teren al culturii. Inspector șef ss. G. Bota.

Oradea, la 12 Noiembrie 1925.

No. 4947/1925.

ORDIN CIRCULAR

Către Direcțiunile și comitetele școlare din județul Bihor.

Vi se aduce la cunoștință că pe ziua de 15 Sept. a. c. a intrat în aplicare noua lege pentru accelerarea judecăților promulgată prin Monitorul Oficial cu No. 108, din 19 Mai a. c.

Prin această lege s'au reglementat alte norme de cât cele de până acum în privința introducerii acțiunilor în Tribunale, administrarea probelor și combaterea lor, prevăzându-se anumite termene scurte în care se fac anumite lucrări între care: întâmplarea scrisă a părților, care să se depună într'un termen fix, de la primirea copiilor de pe acțiune, care întâmplare să fie sprăjinită pe toate actele ce întrebăntează, depuse și cele, spre comunicare, în atâtea exemplare, câtă reclamanții sunt în proces.

Întâmplarea aceasta trebuie să cuprindă numai de cât: toate excepțiunile de părând opune acțiunii reclamanților, răspunsul la toate punctele cu care se spără față de fiecare capăt din cererea reclamanților arătate amănunțit în această întâmplare — memoriu, formându-se totdeauna și cererea reconvențională cuvenită, adică participările în proces de părțile în contra reclamanților.

în care fiind cu dintr-o înțelegere să opună o altă cerere. Aceasta trebuie să fie și ca motivată dela început și să ajungă pe toate actele în cauza, care se comunică în copii, reclamantilor.

Toate aceste măsuri menite să accelereze judecările sunt deosebit de serioase, de oarece trebuie luate într-un anumit termen de scurt, mai ales când e nevoie de lămuriri și acte, care să fie cerute serviciilor îndepărtate.

Se prevăd din aceasta cauză, întârzieri, care dacă s'ar produce ar atrage pentru Minister decăderea de a se mai putea apăra în felul cuvenit, în cazul când nu ar avea din timp, toate elementele și anume: lămuriri complete și precise și actele cerute, pentru a se putea formula la timp, de către Contenciosul nostru întâmpinarea ce trebuie depusă în termenul de 30 zile prevăzut de lege socotit dela data primirii acțiunii, cu toate copiile după actele care urmează să ne servim, cu indicarea mijloacelor de apărare etc.

Studierea actelor și formularea în scris a apărării de către contencios, bineînțeles că va necesita un timp util, ce trebuie să aibă la dispoziție pentru ca toate măsurile sale să fie luate și depuse în termen. Se mai știe că orice abatere ori călcare de termen, este pedesită de lege cu decăderea de a mai putea întrebănuța aceste mijloace, înaintea instanței respective.

Toate acestea evidențiază nevoie absolută și imperioasă ca la cererea formală a contenciosului de a i se trimite lămuriri și actele cuvenite pentru apărarea intereselor Ministerului, în procesele ce se întind să i se trimită lămuriri complete și precise, cu cea mai mare urgență adică, în 24 ore însoțite de toate actele în cauză pentru ca serviciul să aibă timpul necesar de a le studia și a formula apărarea scrisă, a-și lua măsurile legale, în termen pentru asigurarea unei apărări a Ministerului.

Nefiind în această posibilitate, prin neglijențe, neglijență sau întârziere, bineînțeles că nu va putea fi dus acest serviciu la răspunderea ce-l incumbă și că această răspundere va reveni acestora ce nu vor fi dat, eventual, toată atențiunea cuvenită prezentului ordin menit să prevină orice încurcături.

Se mai atrage atențiunea ca lămuririle cât și actele să fie întotdeauna amănunțite și complete, pentru a nu fi nevoie de reveniri deci de corespondență, care să întârzie măsurile Contenciosului și să se pericliteze, astfel interesele Ministerului.

Nu va fi suficient pentru aceasta să se trimită numai actele, ci va trebui să se înalțeze și un memoriu amănunțit și explicativ, asupra cauzei, prin care să se arate întotdeauna și situația de fapt precum și motivele de drept care au condus la luarea ori căror măsuri, care au ocazionat procesul precum și orice lămuriri, care să servească apărării.

Suntem încredințați că veți face să se ia act de importanța și urgență ce vor implica de acum înainte

măsurile de fapt pentru procese și nu se vor întârzia lipsuri, ca și din vremea Ministerului. În toate cazuri să fie în vedere să se stabilizeze răspunderea.

Ordea, la 16 Decembrie 1925

№ 4870/1925

REGULAMENT

pentru alegerea membrilor din Consiliul de administrație și a Censorilor Casei de Economie, Credit și Ajutor a Corpului Didactic.

1. Consiliul de administrație al Casei se compune din 7 membri din cari patru numiți de ministru dintre membrii Casei și 3 aleși: câte unul din învățământului secundar, profesional și primar.

Comisiunea Censorilor se compune din 3 membri, din cari unul numit de ministru și ceilalți 2 aleși.

Alegerea și confirmarea membrilor din Consiliu și a Censorilor se determină prin prezentul regulament.

2. Au drept de a fi alegători și aleși numai membrii Casei.

3. Alegerile stăp pentru membrii din Consiliul de Administrație cât și pentru cel din Comisiunea Censorilor se vor face pe circumscripțiuni școlare și anume: la București vor vota membrii casei din regiunile școlare VI, VII, VIII, IX și X.

La Cluj, cei din regiunile școlare I, II, III și IV.

La Iași, cei din regiunile școlare XI, XII, XIII, XIV și XV.

4. Alegătorii pentru a fi adnași la vot vor prezenta o carte de membru al Casei. Cărțile se vor distribui cu cel puțin zece zile înainte de alegeri, de către Direcțiunea Casei.

5. Alegerile pentru locurile din Consiliul de Administrație, cât și pentru Censori se fac în prima Duminică din luna Noiembrie.

6. Cu zece zile înainte de alegere, membrii Casei Corpului Didactic vor fixa candidaturile. Nu se vor admite decât acei candidați cari vor fi propuși în scris de cel puțin 50 membri de al Casei.

7. Candidaturile trebuie depuse la sediul Inspectoratului din cele trei centre mai sus arătate, cel puțin cu zece zile înainte de ziua în care se va face alegerea. Inspectoratul le va publica prin ziar cu cel puțin trei zile înainte de ziua alegerii.

8. În zilele fixate pentru alegere, Inspectorul Șef sau în lipsă Inspectorul secundar al regiunii din centrele unde au loc alegerile asistat de unul din inspectorii școlari primari constituiesc biroul alegerii.

Alegerile durează dela 8—12 a. m. și dela 2—6 p. m. Biroulul respectiv recomandă pe candidați cari vor obține majoritatea relativă a voturilor exprimate. Directorul Casei formează listele cu propunerile birourilor de alegeri și le prezintă Ministerului pentru a fi numiți.

9. Se fixează 500 de lei d'aură președinților și 400 lei existențului cari compun biroul alegerii.

10. Trebuie să se ordoneze d'la fondurile Casei

10. Proiectele verificate cu rezultatele alegerilor se transmit zilnic următoare Direcției casei Corpului Didactic.

11. Direcțiunea casei Corpului Didactic înalțea obținute Minist. Inst. Ministrul confirmă, potrivit legii, în locurile vacante pe unul din cei aleși.

12. În locurile de Censoși aștei se preferă cei care au titlul de experi contabili. Ministrul Instrucțiunii (ss). Dr. C. Angelescu. Directorul General al Casei Corp. Didactic (ss) Gr. Tâșgan.

Oradea, la 18 Noiembrie 1925.

Nr. 5024/1925.

ORDIN CIRCULAR.

Către toți învățătorii din județ.

Pentru a putea întocmi tablourile în vederea dispenselor pentru cazurile de mobilizare, dăți învățătorii sunt poțliți, ca în propriul interes să raporteze aceșu revizorat cel mult până inclusiv la 7. Decembrie crt. următoarele date precise referitor la situația militară:

1. Numele și pronunție (șu cum este trecut în controalele militare).
2. Locul nașterii (comuna, județul).
3. Data nașterii (anul, luna, ziua).
4. Domiciliul actual (comuna, județul).
5. Căru contingent aparține?
6. Cercul de recrutare, la care aparține.
7. Trupa din care face parte.

8. Gradul ce-l are.

9. Starea civilă (căsătorit, ne căsătorit, căi copii are).

10. Numărul sub care este înscris la cercul de recrutare (se poate și din Livret).

Având în vedere, că pot fi scutiți numai gradele inferioare din contingentele 1914—1920 și oțierii, cari au împlinit etatea de 38 ani, raportul de mai sus nu-l vor înaltea numai învățătorii cari întrunesc aceste condițiuni.

Atragem atențiunea învățătorilor, ca rapoartele sosite după termenul de mai sus, nu se vor lua în considerare.

La școlile cu mai mulți învățătorii, rapoartele se vor acumula și se vor înaltea prin direcțiune.

Oradea, la 25 Noiembrie 1925.

No. 4116/925.

Vă facem cunoscut, că Dl. Marie Belan subrevizor în Diclosământin a întocmit orare speciale pentru școlile primare cu 1, 2 și cu 3 învățătorii. Oarele sunt întocmite în conformitate cu noua programă analitică ținând cont de principiile moderne referitoare la întocmirea orarului pentru școlile primare. Prețu unui exemplar de orar, împărțit în format mare și pe hărțile fine, este 6 Lei. Se pot procura d la autor Marie Belan subrevizor Diclosământin.

Oradea la Noiembrie 1925.

E. Popescu, revizor școlar

Tipografia: Strada Aleea Romei No. 2. Telefon 10-02.

Aranjată cu cel mai variat și modern material. - Execută

prompt și cu prețurile cele mai moderate:

Ziare, Broșuri, Reviste, Afize, Bilanșuri, Anunșuri.

Invitări, Registre, Cărți de vizită și tot felul de

lucrări alingătoare în aceeași branșă.

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMÂNEASCĂ
SOCIETATE ANONIMĂ

LIBRĂRIA:
B-dul Regele
Ferdinand 11. Tel. 10-16

Asortată cu tot fel de cărți didactice și rechizite școlare; reviste și cărți literare și de știință românești și străine, furnizează cu prețuri de concurență: Hărțile, Creioane, Tocuri, Penite și Materiale pentru Bănci și Birouri.

Legătorie de cărți: face orice lucrări ireproșabile în aceasta branșă; adresați-vă cu toată încrederea pentru convingere. Comenzile se efectuează cu cea mai mare atenție și prompt.